

مطالعات اجتماعی
پنجم دبستان

کلیه ی سوالات مهم

دروس ۱ الی ۲۲

مطالعات اجتماعی

پایه پنجم دبستان

سال تحصیلی ۹۶ / ۹۵

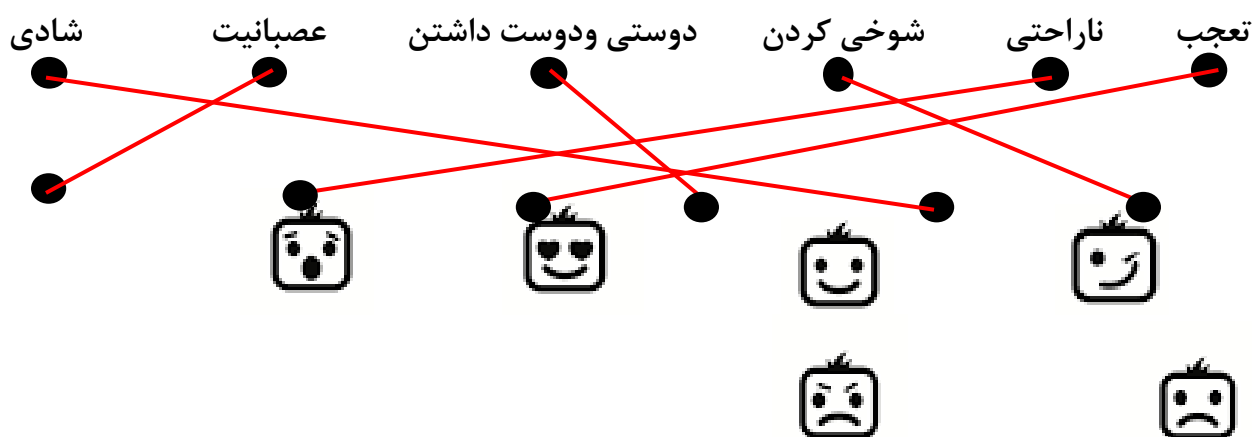
نام دبستان :

نام آموزگار:

درس ۱

من بادیگران ارتباط برقرار می کنم

۱- هریک از صورت های زیر نشان دهنده ی چه حالتی میتواند باشد؟ (هر حالت را به تصویر مناسب وصل کنید)

۲- همه ما از زمانی که متولد می شویم با دیگران زندگی می کنیم و با آن ها **ارتباط** داریم

۳- درست یا نادرست بودن هریک از عبارات های زیر را مشخص کنید. ؟

الف) ما انسان ها برای زندگی فقط به آب و غذا و هوا نیاز داریم و به ارتباط با دیگران نیاز چندانی نداریم.

● غلط

○ صحیح

○ غلط

● صحیح

ب) اگر ارتباط با دیگران نباشد ، احساس تنهایی می کنیم.

۳- مهمترین راه ارتباط انسان ها چیست ؟ **گفتگو یا کلام**

۴- هر گفت و گو چند طرف دارد؟ نام ببرید؟ **دو طرف دارد : ۱- گوینده ۲ - شنونده**

۵- چند مورد از نکاتی که در یک گفتگو ، شخص شنونده باید رعایت کند را نام ببرید؟

- به حرف های گوینده دقت کنیم

- کلام گوینده را قطع نکنیم

- وقتی گوینده صحبت می کند به او نگاه کنیم

- گاهی با تکان دادن سر یا سوال کردن از او ، گوینده را تشویق کنیم تا به صحبت خود ادامه دهد.

۶- چند مورد از نکاتی که در یک گفتگو ، شخص گوینده باید رعایت کند را نام ببرید.

- به شنونده نگاه کنیم
- با صدای مناسب نه خیلی بلند نه خیلی آهسته و نه خیلی تند و نه خیلی کند صحبت کنیم
- از کلمات مودبانه مثل لطفا - خواهش میکنم استفاده کنیم
- منظور خودمان را روشن بیان کنیم
- اگر اشتباهی کردیم معذرت خواهی کنیم

۷- حریم شخصی چیست ؟

حریم شخصی هر فرد محدوده ای است که هیچ کس نباید بدون اجازه و رضایت او وارد آن شود .

۸- چند مورد از « حریم شخصی افراد» را بنویسید :

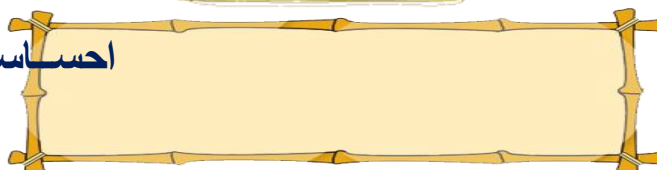
- افراد دوست ندارند کسی درباره زندگی شخصی شان بپرسد
- محل زندگی هر فرد حریم شخصی آنهاست
- افراد دوست ندارند درباره حقوق ماهیانه خود با دیگران صحبت کنند

۹- منظور از «ارتباط غیر کلامی» چیست ؟

گاهی اوقات در حین ارتباط با افراد بدون صحبت کردن ، با آنها ارتباط برقرار می کنیم. مثلا با تکان دادن سر نشان میدهیم حرف طرف مقابل درست یا اشتباه است و یا مثلا با حرکات صورت نشان می دهیم از شنیدن موضوعی تعجب کرده ایم یا خوشحال یا ناراحت شده ایم.

درس ۲

احساسات ما

۱. برخی احساسات ما **خوشایند** و برخی از احساسات دیگر ما **ناخوشایند** هستند.

۲. چند مورد از احساسات مختلف خود را نام ببرید؟

شادی - غم - ترس - تعجب - عصبانیت - خجالت

۳. صحیح یا غلط بودن جملات زیر را مشخص کنید :

الف) شادی احساسی است که هم خود ما می توانیم آن را در خودمان به وجود بیاوریم و هم دیگران

می توانند این حس را در ما به وجود بیاورند . صحیح ● غلط ○

ب) می توان کسی را پیدا کرد که در زندگی خود احساس غم نکرده باشد. صحیح ○ غلط ●

۴. وقتی دچار غم و اندوه می شویم ، چه راه های مختلفی برای برطرف کردن احساس غم وجود دارد؟

- از خداوند بزرگ برای برطرف شدن اندوهمان کمک بگیریم

- به خودمان دلداری بدهیم و به خود بگوییم این غم طبیعی است اما همیشگی نیست

- درباره علت اندوه خویش فکر کنیم و راهی برای برطرف شدن آن بیابیم.

- با بزرگترها و دوستان نزدیک و یا مشاور و ... خود صحبت کنیم و از آنها مشورت بگیریم.

- با انجام دادن کارهای شاد و سرگرم کننده یا کمک دیگران کمتر به ناراحتی خود فکر کنیم.

۵. انواع مختلف ترس را بنویسید :

الف) ترس های بجا ب) ترس های نابجا

۶. منظور از ترس های بجا چیست؟

برخی از ترس ها احساسی طبیعی و عادی است و در انسان و حیوانات وجود دارد که خداوند این ترس را برای مقابله با خطر در وجود موجودات قرارداده است. مثل ترس از حیوانات درنده، ترس از صداهای وحشتناک

۷. منظور از ترس های نابجا چیست؟

بعضی از ترس ها نابجا و نادرست هستند و ترسیدن از آنها اشتباه است. مثل ترس از آمپول زدن، ترس از تاریکی، ترس از موجودات خیالی مثل غول و هیولا

۸. کدام یک از ترس های زیر بجا و کدام یک نابجا هستند؟

الف) سعید می خواهد از یک جای خیلی بلند بپرد و می ترسد. **بجا**

ب) فاطمه از دندان پزشکی می ترسد. **نابجا**

ج) سجاد دستش را داخل لانه زنبور نمی کند چون می ترسد. **بجا**

د) ترس از نشستن در هواپیما **نابجا**

ه) ترس از امتحان ریاضی **نابجا**

۹. اگر ترس نابجا داشته باشید، چه کارهایی برای برخورد با ترس هایتان می توانید انجام دهید؟

الف) با بزرگترها مثل معلم پدر یا مادر و یا مشاور و ... صحبت و مشورت کنیم

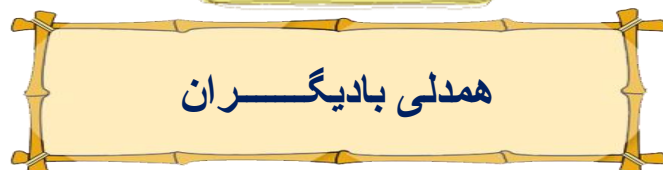
ب) به ترس خود فکر کنیم و ببینیم آیا بجا هست یا نابجا

ج) سعی کنیم ترس خود را به مرور از بین ببریم

د) از تماشای فیلم های ترسناک یا انجام بازی های ترسناک خودداری کنیم

ه) هنگام ترس از یاد و نام خدا غافل نشویم و به او توسل کنیم

درس ۳

۱. آیا وقتی کسی غمگین و یا ناامید است ما می توانیم کاری کنیم تا او احساس بهتری پیدا کند؟ برای پاسخ خود یک مثال بزنید

بله می توانیم - مثلا وقتی برای یکی از دوستان مان اتفاق ناراحت کننده ای افتاده ما می توانیم کاری کنیم تا او احساس بهتری پیدا کند.

۲. همدلی یعنی چه؟

یعنی اینکه بتوانیم احساسات و رفتار و وضعیت دیگران را درک کنیم و خودمان را جای بقیه بگذاریم و شرایط او را درک کنیم.

۳. سه نمونه از موسساتی که به افراد نیازمند یا کسانی که با مشکلات و حوادثی رو به رو شده اند کمک می کنند را نام ببرید. الف) جمعیت هلال احمر ب) سازمان انتقال خون ج) بهزیستی

۴. جمعیت هلال احمر چه وظیفه ای دارد؟

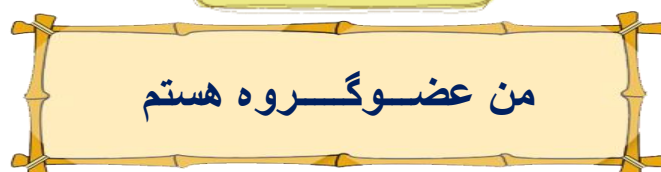
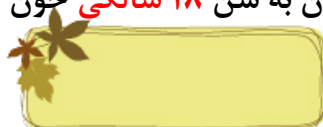
در حوادثی مثل سیل، زلزله و تصادف های رانندگی به مردم کمک که خانه ها و وسایل خود را از دست داده اند و مجروح شده اند کمک میکند.

۵. سازمان انتقال خون ایران چه وظیفه ای دارد؟

وظیفه ی گرفتن خون از داوطلبین و انتقال آن به درمانگاه ها و بیمارستان ها

۶ - شما هم می توانید پس از رسیدن به سن ۱۸ سالگی خون اهدا نمایید .

درس ۴

۱- منظور از گروه چیست؟ گروه از تعدادی افراد تشکیل شده است که فعالیت مشترک دارند و برای رسیدن به هدف مشترک با هم ارتباط دارند.

۲- از موارد زیر کدام ها گروه هستند؟

کلاس پنجم دبستان شاهد. **گروه است**

دانش آموزان کلاس که با هم به بازدید علمی می روند. **گروه است**

بیمارانی که در مطب یک پزشک نشسته اند و منتظر هستند. **گروه نیست**

افرادی که در فروشگاه کوروش مشهود مشغول خرید هستند. **گروه نیست**

۳- برای اینکه در یک گروه عضو موثری باشیم چه کارهایی باید انجام دهیم؟

- هر یک از اعضای گروه بر حسب استعداد و توانایی هایش یک نقش را برعهده بگیرد و وظایف خود را بشناسد و به آن عمل کند

- اعضای گروه با هم ارتباط خوبی داشته باشند و مهربان و همدل باشند

- نظم و مقررات گروه را رعایت کنیم

- اعضای گروه به یکدیگر احترام بگذارند

- در تصمیم گیری ها و انجام کارها با هم مشورت و همفکری کنند.

۴- یکی از خصوصیات مهمی که اعضای هر گروه باید داشته باشند اعتقاد به **مشورت** در کارهاست.

۵- فایده مشورت در کارها چیست؟

مشورت باعث می شود تا بتوانیم از افکار و نظرات دیگران استفاده کنیم و همواره بهترین تصمیم را بگیریم.

۶- دردین اسلام به مشورت در کارها سفارش شده است و حتی نام یکی از سوره های قرآن به همین موضوع

اختصاص دارد، نام این سوره چیست؟ **سوره شوری**

۷- خداوند در قرآن کریم در رابطه با مشورت چه می فرماید؟
می فرماید: (وَ أَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ) ترجمه: در کارهایشان با یکدیگر مشورت می کنند

۸- منظور از شورا چیست؟ یعنی گروهی از افراد که برای انجام دادن کاری با یکدیگر مشورت می کنند.

۹- هدف از تشکیل شوراهای دانش آموزی در مدرسه چیست؟
تا مسئولان مدرسه از نظرات و نیازهای دانش آموزان درباره مسائل درسی و امور مربوط به مدرسه آگاه شوند

۱۰- انتخابات شورای دانش آموزی هر سال در چه تاریخی در مدارس برگزار می شود؟ نیمه اول آبان ماه

۱۱- مزیت تشکیل شورا چیست؟

با تشکیل شوراها برای حل مشکلات و تصمیم گیری از فکر و تجربه همه افراد استفاده می شود و در نتیجه
میتوان جامعه را بهتر اداره کرد.

۱۲- اعضای شوراهای دانش آموزی از بین چه کسانی انتخاب می شوند؟

از بین دانش آموزان

درس ۵

جمعیت ایران

۱- جمعیت یعنی چه؟ به مجموعه افرادی که در یک جا زندگی می کنند، جمعیت می گویند.

۲- جمعیت کشور ما در حال حاضر چند نفر است؟ بیش از ۷۵ میلیون نفر

۳- جمعیت چگونه افزایش می یابد؟

از دو طریق زیاد می شود

(۱) وقتی تعداد افرادی که متولد می شوند از تعداد افرادی که می میرند بیشتر باشد (۲) مهاجرت

۴- مهاجرت یعنی چه؟ یعنی مردم برای کار یا زندگی از جایی به جای دیگر می روند.

۵- از مقایسه جمعیت کنونی ایران با جمعیت سال های گذشته آن چه نتیجه ای می گیرید؟
نتیجه می گیریم جمعیت کشور در حال افزایش است .

۶- مزایای افزایش جمعیت چیست؟

الف) اگر جمعیت کشور زیاد باشد نیروی زیادی برای دفاع از کشورمان داریم.

ب) وقتی جمعیت زیاد باشد نیروی کار بیشتری فراهم می شود

ج) کشوری که جمعیت بیشتری دارد ، جوانان بیشتری نیز دارد بنابراین آنها با تحصیل علم به پیشرفت کشور کمک می کنند.

د) وقتی در یک خانواده جمعیت بیشتر باشد، هم بازی و سرگرمی های بیشتری داریم.

۷- در کدام ناحیه ایران با وجود اینکه وسعت کمی دارد ، جمعیت زیادی دارد؟ چرا؟

ناحیه کناره‌ی دریای خزر - زیرا در این ناحیه آب و هوا مساعد ، باران کافی و خاک حاصل خیز موجب رونق کشاورزی شده است.

۸- پرجمعیت ترین شهر کشور کدام است؟ چرا؟

تهران - زیرا به دلیل پایتخت بودن اداره ها ، دانشگاه ها و کارخانه های زیادی دارد و بنابراین جمعیت زیادی را جذب خود کرده است.

۹- در کدام ناحیه‌ی ایران شهرها و روستاهای پرجمعیت زیادی به وجود آمده است؟ چرا؟

نواحی کوهپایه‌ای - به دلیل آب و هوای معتدل ، خاک آبرفتی و وجود معادن مختلف

۱۰- کدام ناحیه ایران بسیار کم جمعیت یا خالی از جمعیت است؟ چرا؟

نواحی داخلی - به دلیل بارندگی بسیار کم و خاک نامناسب

۱۱- آیا همه جمعیت ایران در همه جای آن به طور یکسان پراکنده شده است؟ **خیر**

۱۲- چند مورد از عوامل دور کننده جمعیت را نام ببرید؟

الف) خشکسالی (ب) کم آبی (ج) جنگ (د) کمبود درآمد

۱۳- چند مورد از عوامل جذب کننده جمعیت را نام ببرید؟

الف) بیمارستان مجهز (ب) دانشگاه (ج) فروشگاه‌های بزرگ (د) درآمد بیشتر (ه) شغل‌های بیشتر

درس ۶

منابع آب ایران

۱- انسان آب شیرین مورد نیاز خود را از چه منابعی به دست می آورد؟ **برف و باران**

۲- رودها چگونه به وجود می آیند؟

بخشی از آب حاصل از برف و باران روی زمین جاری می شود و رودها را به وجود می آوردند.

۳- آب های زیرزمینی چگونه به وجود می آیند؟

بخشی دیگر از آب حاصل از برف و باران به داخل زمین فرومی رود و آب های زیرزمینی را تشکیل می دهند.

۴- مردم برای استفاده از آب های زیرزمینی چه می کنند؟ **چاه یا قنات حفر می کنند.**

۵- اولین کسانی که با کندن قنات از آبهای زیرزمینی استفاده کردند در دنیا چه کسانی بودند؟ **ایرانیان**

۶- قنات چیست ؟

قنات یک تونل زیرزمینی است که آب در آن خودبه خود از مناطق پرآب به نواحی کم آب جاری می شود.

۷- کدام آب آلودگی کمتری دارد ؟ آب چاه ○ آب قنات ●

۸- چرا آب قنات به نسبت دیگر آب ها آلودگی کمتری دارد ؟

زیرا آب قنات از زیر زمین عبور می کند و پس از عبور از سنگها تصفیه شده و آلودگی های آن گرفته می شود. همچنین به دلیل وجود آب در اعماق زمین امکان افتادن چیز آلوده در آن بسیار کم است.

۹- چشمه چیست ؟

گاهی بعضی از آب های زیرزمینی خود به خود به سطح زمین راه پیدا می کنند که به آن ها چشمه می گویند.

۱۰- جویبار چگونه به وجود می آید ؟

از به هم پیوستن باران و برف آب شده رودهای بسیار باریکی به وجود می آید که با آنها جویبار می گویند .

۱۱- بیشتر رودهای ایران از کجا سرچشمه می گیرند؟

از رشته کوه های بلند البرز و زاگرس و یا کوه های پراکنده داخلی

۱۲- کدام رود ایران به خلیج فارس می ریزد؟ **اروند رود**

۱۳- کدام رودهای ایران به دریاچه ارومیه می ریزد؟ **سیمینه رود - تلخه رود - زرینه رود**

۱۴- آبی که مردم تهران مصرف می کنند از کدام رودها تامین می شود؟ **جاجرود - کرج**

۱۵- سه رود را که به دریای خزر می ریزند نام ببرید. **اترک - گرگان - چالوس - سفید رود - ارس**

- ۱۶- رودهای کارون و زاینده رود از کدام شهرها عبور می کنند؟
رود کارون از اهواز عبور می کند و رود زاینده رود از اصفهان عبور می کند
- ۱۷- سفیدرود از به هم پیوستن کدام رودها به وجود آمده است؟ **شاهرود - قزل اوزن**
- ۱۸- میزان متوسط بارندگی سالانه در ایران چقدر است؟ **کمتر از ۲۵۰ میلی متر**
- ۱۹- چرا کشور ایران جزء کشورهای کم آب دنیا به حساب می آید؟
زیرا متوسط بارندگی سالانه در ایران کمتر از ۲۵۰ میلی متر است.
- ۲۰- وسعت کدام ناحیه آب و هوایی ایران بیشتر است؟ **گرم و خشک**
- ۲۱- دو دلیل مختلف که موجب شده کشور ایران یک کشور کم آب محسوب شود را بنویسید؟
(الف) تعداد رودهای پرآب و دائمی در ایران کم است
(ب) بیشتر رودهای ایران موقتی و فصلی هستند
(ج) رودها به دلیل عبور از نمکزارها، شور می شوند و نمی توان از آن ها استفاده کرد.
- ۲۲- منظور از اینکه بعضی از رودها موقتی و فصلی هستند چیست؟
یعنی در هنگام فصل تابستان و با شروع فصل گرما، این رودها خشک می شوند.
- ۲۳- مهمترین منبع آب شیرین چیست؟ **رودها**
- ۲۴- چند نمونه از شیوه های مصرف نادرست آب را نام ببرید؟
شستن حیاط با فشار آب - باز گذاشتن شیر آب هنگام مسواک زدن یا وضو
بازگذاشتن بی رویه آب در هنگام حمام کردن - شستشوی ماشین با آب آشامیدنی
- ۲۵- چند نمونه از راه های آلوده کردن آب ها را نام ببرید؟
ریختن زباله در نزدیکی رودها - ریختن فاضلاب کارخانجات به آب ها
ریختن فاضلاب خانه های مسکونی به آب ها - آلوده شدن آب های زیرزمینی به کودهای شیمیایی

درس ۷

نواحی صنعتی مهم ایران

- ۱- همه کالاهایی که از آن ها استفاده می کنیم از **منابع طبیعی** به دست می آیند.
- ۲- انواع مختلف منابع طبیعی را نام ببرید؟ **نفت و گاز - سنگ های معدنی - خاک - آب - گیاهان**
- ۳- هر کارخانه ای برای تولید کالا به **مواد اولیه** نیاز دارد.
- ۴- صنعت چیست؟ یعنی **مواد اولیه** را به کارخانه می بریم سپس با تغییراتی که بر روی آن انجام می شود آن **مواد اولیه** به یک کالای مورد نیاز تبدیل می شود که به این کار صنعت گفته می شود.
- ۵- یک کارخانه برای اینکه کالا تولید کند ، علاوه بر مواد اولیه به چه چیزهای دیگری نیاز دارد ؟
سرمایه (پول) - نیروی کار - ماشین آلات و ابزار
- ۶- به طور کلی صنایع کارخانه ای را می توانیم به چند دسته تقسیم کنیم ؟ نام ببرید.
صنایع مادر - صنایع مصرفی

۷- منظور از صنایع مادر چیست؟ چند مثال از صنایع مادر بگویید.

هنگامی که مواد اولیه وارد یک کارخانه می شود و محصول یا کالایی که در کارخانه تولید می شود به طور مستقیم توسط مردم مصرف نمی شود بلکه این کالا مواد اولیه کارخانه دیگری را تشکیل می دهد که به آنها صنایع مادر می گوییم.

مثل: کارخانه ذوب آهن - کارخانه فولاد - کارخانه نخ ریسی - پتروشیمی - ماشین سازی

۸- منظور از صنایع مصرفی چیست؟ چند مثال از صنایع مصرفی را بگویید:

هنگامی که مواد اولیه وارد یک کارخانه می شود و محصول یا کالایی که در کارخانه تولید می شود به طور مستقیم توسط مردم مصرف می شود.

مثل: کارخانه تولید یخچال - کارخانه تولید فرش - کارخانه تولید کیف و کفش کارخانه پارچه بافی - کارخانه اتومبیل سازی

۹- مهم ترین استان صنعتی ایران که بیشترین صنایع مصرفی را در خود جای داده است، کدام است؟
استان تهران

۱۰. اولین کارخانه ذوب آهن در ایران در نزدیکی اصفهان ساخته شده است.

۱۱. سنگ آهن مورد نیاز کارخانه ذوب آهن اصفهان از معادن کدام استان تامین می شود؟
استان اصفهان استان سمنان استان یزد استان تهران

۱۲. در کارخانه های پتروشیمی چه کاری انجام می شود؟

در کارخانه های پتروشیمی، نفت و گاز به مواد شیمیایی مختلف تبدیل می شود که از این مواد در کارخانه های دیگر برای تولید رنگ، چسب، کودشیمیایی، لاستیک و مواد شوینده استفاده می شود.

۱۳. در کارخانه های ماشین سازی چه کاری انجام می شود؟

در کارخانه های ماشین سازی، ماشین آلات و ابزار، دیگ بخار، جرثقیل و ... برای سایر کارخانه ها تولید می شود.

۱۴. مواد اولیه ی کارخانه های ماشین سازی معمولاً از معادن آهن، روی و مس تهیه می شود.

۱۵. مواد اولیه صنایع مادر از **معادن** ها تامین می شود.

۱۶. برای هر یک از صنایع زیر دو شهر را نام ببرید :

پتروشیمی : بندر امام خمینی - خارك - اصفهان

ذوب آهن : اصفهان - فولاد مبارکه - اهواز

ماشین سازی و ابزار: اراک - آذربایجان شرقی

دروس ۸ و ۹

راه ها و حمل و نقل (۱ و ۲)

- ۱- راه ها برای چه کارهایی لازم و ضروری است ؟ برای جا به جایی مردم و کالاها از مکانی به مکان دیگر
- ۲- همه مکان ها به وسیله **راه ها** به یکدیگر مربوط می شوند
- ۳- منظور از وسایل حمل و نقل چیست ؟ **به وسایلی که مردم و کالاها را جا به جا می کنند وسایل حمل و نقل می گویند.**
- ۴- چند مورد از وسایل حمل و نقل شهری را نام ببرید ؟ **اتوبوس و مینی بوس - تاکسی - قطار شهری (مترو) - دوچرخه**
- ۵- چه محصولاتی از استان گیلان به شهرها و استان های دیگر صادر می شود؟ **برنج و چای**
- ۶- منظور از «بازرگانی» چیست ؟
به خرید و فروش کالا در داخل یک کشور با کشورهای دیگر بازرگانی می گویند.
- ۷- به طور کلی راه های حمل و نقل به چند دسته تقسیم می شوند؟ نام ببرید؟

سه دسته : ۱- زمینی ۲- هوایی ۳- آبی

۸- چند مورد از وسایل حمل و نقل زمینی را نام ببرید. اتوبوس - اتومبیل - قطار - کامیون

۹- منظور از آزادراه چیست ؟

به مسیرهای جاده ای که مسیر رفت و برگشت بامانع هایی ازهم جدا شده اند تا خطر تصادف دو خودرو از رو به رو از بین برود ، آزاد راه گفته می شود.

۱۰- چند مورد از نکاتی که مسافران و رانندگان باید در سفرهای جاده ای رعایت کنند را بنویسید؟

- همه سرنشینان باید کمربند ایمنی خود را ببندند

- از صحبت کردن با تلفن همراه خودداری کنیم

- از خوردن و آشامیدن در حین رانندگی خودداری کنیم

- با سرعت مجاز رانندگی کنیم

۱۱- راهبر قطار چیست ؟ به کسی که قطار را هدایت می کند راهبر قطار یا لوکوموتیو ران می گویند.

۱۲- در مسیرهای کوتاه دو راهبر و در مسیرهای بلند چندین راهبر ، قطار را هدایت می کنند.

۱۳- آیا راهبر قطار می تواند ناگهانی ترمز کند و بلافاصله قطار را متوقف کند؟

خیر - حتی پس از اینکه راهبر ترمز را می کشد قطار ۸۰۰ تا ۱۰۰۰ متر جلو می رود و بعد به طور کامل توقف می کند.

۱۴- آیا راه آهن فقط برای حمل مسافران استفاده می شود ؟ توضیح دهید ؟

خیر ، راه آهن ایران علاوه بر حمل مسافران کار جا به جایی کالاها را هم انجام می دهد.

۱۵- چرا از قطارهای باربری برای حمل کالاها استفاده می کنند ؟

- زیرا حمل بارهای سنگین با قطار باربری ارزان تر تمام می شود.

- همچنین قطار در مقایسه با کامیون مقدار بسیار بیشتری کالا را حمل و جا به جا می کند.

۱۶- راه آهن سراسری ایران به کدام بندر در کناره ی دریای خزر مربوط می شود؟ بندر ترکمن

۱۷- راه آهن سراسری ایران به کدام بندرها در کناره ی خلیج فارس مربوط می شود؟
بندر عباس - بندر خرمشهر - بندر امام خمینی

۱۸- سنگ آهن معدن های چادر ملو و بافق با چه وسیله ای به کارخانه های ذوب آهن می رسد؟
به وسیله قطار

۱۹- دو مورد از مزایای حمل و نقل آبی را نام ببرید؟
- حمل و نقل با کشتی و از راه دریا بسیار ارزان است
- کشتی ها برای حمل کالاهای سنگین بسیار مناسب اند

۲۰- دو مورد از معایب حمل نقل آبی را نام ببرید؟
- کشتی ها خیلی آهسته حرکت می کنند
- همه کشورها به دریا دسترسی ندارند

۲۱- منظور از ناخدا یا کاپیتان چیست؟. به کسی که کشتی را هدایت می کند ناخدا یا کاپیتان می گویند

۲۲. دو مورد از وظایف ناخدای کشتی را بنویسید؟
- ناخدا کشتی را از مسیرهای مشخص شده روی نقشه هدایت می کند
- او همچنین مدیریت افرادی که در کشتی کار می کنند را بر عهده دارد

۲۳. منظور از صادرات چیست؟
کالاها و خدماتی که از یک کشور به کشورهای دیگر فرستاده می شوند را صادرات آن کشور می گویند
۲۴. منظور از واردات چیست؟

کالاها و خدماتی که از کشورهای دیگر به کشور ما وارد می شوند را واردات می گویند.

۲۵. بخش عمده ی صادرات و واردات کشور ایران از طریق بندرها و به وسیله کشتیها صورت می گیرد.

۲۶. بندر کجاست؟
جایی در کنار دریاست که کشتی ها در آن جا توقف و بارگیری می کنند یا بارخود را تخلیه می کنند.

۲۷. مزیت حمل و نقل هوایی نسبت به سایر روش‌های حمل و نقل چیست؟
به دلیل سرعت بسیار زیاد، حمل و نقل هوایی مناسب برای حمل مسافر و کالاهای سبک است.

۲۸. عیب حمل و نقل هوایی به نسبت سایر روش‌های حمل و نقل چیست؟ هزینه‌ی آن زیاد است

۲۹. به کسانی که هواپیما را هدایت می‌کنند چه می‌گویند؟ خلبان و کمک خلبان

۳۰. منظور از اینکه می‌گوییم بعضی از شهرها «فرودگاه بین‌المللی» دارند چیست؟

یعنی در این فرودگاه‌ها، پرواز به کشورهای خارجی نیز انجام می‌شود

درس ۱۰

کشور ما چگونه اداره می‌شود؟

- ۱- مهمترین وظایف حکومت را بنویسید؟
 - وضع قوانین و مقررات برای اداره‌ی جامعه
 - تامین رفاه و آسایش و پیشرفت مردم (مثل آموزش و پرورش، بهداشت و درمان ایجاد شغل، ساختن جاده، پل و ...)
 - رسیدگی به شکایت و حل اختلافات مردم
 - حفظ امنیت
 - دفاع از کشور در مقابل دشمنان
- ۲- حکومت سلطنتی پهلوی در چه تاریخی سرنگون شد؟ ۲۲ بهمن ۱۳۵۷
- ۳- در چه تاریخی مردم پای صندوق‌های رای رفتند تا به تشکیل حکومت جمهوری اسلامی رای دهند؟ ۱۱ فروردین ۱۳۵۸
- ۴- در چه تاریخی حکومت ایران به حکومت جمهوری اسلامی تبدیل شد؟ ۱۲ فروردین ۱۳۵۸
- ۵- جمهوری اسلامی چه نوع حکومتی است؟
حکومتی است که در آن قوانین اسلامی اجرا می‌شود و مردم در اداره کشور و افراد شایسته برای حکومت نقش دارند.

۶- مهم ترین قانون هر کشور چه قانونی است؟ **قانون اساسی**

۷- در قانون اساسی چه چیزی مشخص شده است؟ **روش اداره هر کشور**

۸- چند مورد از خصوصیات رهبر جامعه اسلامی را بنویسید:

- عادل باشد

- عالم باشد

- شجاع باشد

- از مسائل سیاسی زمان آگاهی داشته باشد

- نمونه ی یک مسلمان کامل باشد

- از دستورهای اسلامی پیروی کند

۹- اولین رهبر انقلاب اسلامی ایران چه کسی بود؟ **امام خمینی (ره)**

۱۰- آیت ... خامنه ای در چه سالی به عنوان رهبر انقلاب اسلامی انتخاب شدند؟ **۱۳۶۸**

۱۱- حکومت برای آنکه بتواند وظایف خود را به خوبی انجام دهد به چند قوه تقسیم شده است؟ آنها را نام

ببرید. **۳ قوه: ۱- قوه مجریه ۲- قوه مقننه ۳- قوه قضائیه**

۱۲. **رهبر** بر فعالیت های هر سه قوه نظارت دارد.

۱۳. کدام قوه وظیفه ی قانون گذاری را بر عهده دارد؟ **مقننه**

۱۴. قوه ی مقننه از چه کسانی تشکیل شده است؟ **مجلس شورای اسلامی - شورای نگهبان**

۱۵. نمایندگان مجلس شورای اسلامی هر **چهار سال** یکبار انتخاب می شوند

۱۶. وظیفه ی قوه ی مجریه چیست؟ **اجرای قوانین و تامین رفاه و آسایش مردم و پیشرفت کشور**

۱۷. قوه مجریه از چه کسانی تشکیل شده است؟ **رئیس جمهور و هیئت وزیران**

۱۸. رئیس جمهور هر چهار سال یکبار انتخاب می شود.

۱۹. کدام قوه بر اجرای درست قوانین نظارت می کند؟ قضائیه

۲۰. قوه قضائیه از چه کسانی تشکیل شده است؟ رئیس قوه قضائیه - دادسراها و دادگاه ها

درس ۱۱ و ۱۲

کشورهای همسایه (۲ و ۱)

۱- همسایگان شمالی ایران را بنویسید؟ ترکمنستان - جمهوری آذربایجان - ارمنستان

۲- همسایگان غربی کشور ایران کدامند؟ ترکیه و عراق

۳- همسایگان شرقی ایران کدامند؟ پاکستان - افغانستان - ترکمنستان

۴- کم وسعت ترین (کوچکترین) کشور همسایه ی ایران کدام است؟ ارمنستان

۵- کدام کشورهای همسایه مانند ایران به دریای خزر راه دارند؟ ترکمنستان - جمهوری آذربایجان

۶- کدام کشور همسایه مانند ایران به دریای عمان راه دارد؟ پاکستان

۷- دریای عمان به کدام اقیانوس راه دارد؟ اقیانوس هند

درس ۱۳

حرکت های زمین

- ۱- منظور از حرکت چرخشی زمین چیست؟ حرکت چرخشی زمین یعنی حرکت زمین به دور خودش.
- ۲- حرکت چرخشی زمین موجب پیدایش چه چیزی می شود؟ پیدایش شب و روز
- ۳- خورشید هر روز از **مشرق** طلوع می کند و در سمت **مغرب** غروب می کند.
- ۴- چه وقتی می گوئیم در یک منطقه، زمان ظهر است؟
زمانی که خورشید به طور کاملاً مستقیم در بالای آن منطقه قرار گیرد.
- ۵- گردش زمین به دور خودش چه مدت زمانی طول می کشد؟ **۲۴ ساعت**
- ۶- جا به جا شدن خورشید در آسمان در طول روز مربوط به حرکت خورشید است یا حرکت زمین؟
مربوط به حرکت زمین به دور خودش است
- ۷- منظور از حرکت انتقالی چیست؟ **به حرکت زمین به دور خورشید، حرکت انتقالی می گویند.**
- ۸- حرکت انتقالی زمین چه مدت طول می کشد؟ **۳۶۵ روز (یکسال)**
- ۹- حرکت انتقالی زمین موجب پیدایش چه چیزی می شود؟ **موجب پیدایش فصل ها می شود.**

۱۰- خط های فرضی که بر روی نقشه های و کره های جغرافیایی رسم کرده اند چه فایده ای دارد؟
برای مکان یابی و برای اینکه بتوانند سطح زمین را بهتر مطالعه کنند

۱۱- منظور از خط استوا چیست؟

یک خط فرضی است که کره زمین را به دو قسمت نیمکره شمالی و جنوبی تقسیم می کند .

۱۲- منظور از نیمکره چیست ؟

اگر کره زمین را به دو قسمت مساوی تقسیم کنیم ، به هر قسمت یک نیمکره می گوئیم .

۱۲- نیمکره ی شمالی در بالای خط استوا و نیمکره جنوبی در پایین خط استوا قرار دارد.

۱۳- مدارها چیستند؟

دایره های فرضی با فاصله های مساوی هستند که به موازات خط استوا کشیده شده اند .

۱۴- مدار استوا صفر درجه و مدارهای دیگر تا قطب شمال و جنوب از ۲۰ تا ۹۰ درجه تقسیم شده اند.

۱۵- نصف النهارها چیستند؟ خط های فرضی هستند که از شمال به جنوب کره زمین کشیده شده اند .

۱۸- نصف النهار مبدا صفر درجه است و از نصف النهار مبدا به سمت شرق به ۱۸۰ درجه و از سمت غرب نیز به ۱۸۰ درجه تقسیم شده است.

۱۹- نصف النهار مبدا چیست ؟

مهمترین نصف النهار است که از دهکده ی گرینویچ در نزدیکی شهر لندن عبور میکند و به همین دلیل به آن نصف النهار گرینویچ هم میگویند.

۲۰- نصف النهار مبدا زمین را به دو نیمه ی شرقی و غربی تقسیم می کند.

۲۱- خط استوا زمین را به دو نیمه ی شمالی و جنوبی تقسیم می کند.

زندگی در نواحی مختلف جهان

- ۱- جمعیت کره زمین چند نفر است؟ بیش از ۷ میلیارد نفر
- ۲- قاره چیست؟ به خشکی های وسیعی که در میان آب های کره زمین قرار گرفته است قاره می گویند.
- ۳- بیشتر کره زمین را آب ها فرا گرفته اند.
- ۴- اقیانوس ها چیست؟ چاله های بزرگی در سطح زمین هستند که از آب پر شده اند.
- ۵- قاره های کره زمین را نام ببرید؟ آسیا - آفریقا - اروپا - استرالیا - آمریکا - قطب جنوب
- ۶- نام اقیانوس های جهان را بنویسید؟ آرام - هند - اطلس - منجمد شمالی - منجمد جنوبی
- ۷- ایران در کدام قاره قرار دارد؟ آسیا
- ۸- کدام قاره ها به یکدیگر نزدیک ترند؟ آسیا - اروپا - آفریقا
- ۹- کدام قاره ها از گذشته های دور محل سکونت انسان بوده اند و جمعیت زیادی را در خود جای داده اند؟ آسیا - اروپا - آفریقا
- ۱۰- کدام قاره ها دیرتر کشف و شناخته شدند؟ آمریکا و استرالیا

۱۲- قاره های امریکا و استرالیا را چه کسانی کشف کردند؟ **اروپاییان**

۱۳- پرجمعیت ترین قاره جهان **آسیا** است.

۱۴- پرجمعیت ترین کشورهای جهان کدامند؟ **چین و هند**

۱۵- آیا نواحی مختلف جهان از نظر ناهواری، آب و هوا، پوشش گیاهی و منابع طبیعی مثل یکدیگرند؟ **خیر**

۱۶- انسان ها برای رفع نیازهای خود مانند غذا، مسکن، وسایل و ابزار و .. از **محیط طبیعی** استفاده می کنند.

۱۷- چرا شیوه های مختلف زندگی بر روی کره زمین به وجود آمده است؟

زیرا انسان ها برای رفع نیازهایشان خود را با محیط طبیعی منطقه خودشان هماهنگ می شوند .

۱۸- زندگی در مناطق قطبی را شرح دهید:

آب و هوا بسیار سرد است - در این ناحیه اسکیموها زندگی می کنند - خانه های آنها در تابستان از پوست گوزن است و در زمستان از یخ و برف درست شده است - آنها غذایشان را از راه شکار به دست می آورند - برای حمل و نقل از سورتمه استفاده می کنند - پوشش گیاهی این منطقه درختان سوزنی برگ است و حیواناتی مانند گوزن و روباه قطبی در این ناحیه زندگی می کنند .

۱۹- زندگی در مناطق استوایی چگونه است؟

در این ناحیه در طول سال هوا گرم است و هر روز باران می بارد - مردم زندگی خود را از راه شکار و جمع آوری میوه ها و سبزیجات می گذرانند - پوشش گیاهی این مناطق درختان پهن برگ است - حیواناتی مانند میمون خرس و مار در این ناحیه زندگی می کنند .

۲۰- چرا در مناطق استوایی جنگل های استوایی انبوه به وجود آمده است؟ به دلیل هوای گرم و باران زیاد

۲۱- زندگی در نواحی بیابانی چگونه است؟

مردم به صورت قبیله ای زندگی می کنند - آب و هوا گرم و خشک است - مردم زندگی دام پروری دارند و از دام ها برای تهیه غذا و پوشاک استفاده می کنند - پوشش گیاهی در این منطقه فقیر است - حیواناتی مانند شتر ، موش صحرايي و انواع خزندگان در این ناحیه زندگی می کنند .

درس ۱۵

بازگشت از سفر حج

- ۱- مهمترین شهرهای مقدس مسلمانان جهان را نام ببرید؟ **مکه و مدینه**
- ۲- مکه و مدینه در کدام کشور قرار دارند؟ **عربستان**
- ۳- چرا شهر مکه یک شهر مقدس محسوب می شود؟ **چون خانه کعبه در این شهر است.**
- ۴- خانه‌ی کعبه در **مسجدالحرام** قرار دارد.
- ۵- بزرگترین و مهمترین مسجد دنیا چه نام دارد؟ **مسجدالحرام**
- ۶- طواف کردن یعنی چه؟ **یعنی به دور خانه کعبه می گردیم**
- ۷- شبه جزیره چیست؟
به سرزمینی که از سه طرف به آب، و از یک طرف به خشکی راه داشته باشد شبه جزیره می گویند.
- ۸- چرا در زمان ظهور اسلام مهمترین شهر عربستان، شهر مکه بود؟
به دو دلیل: (۱) خانه کعبه در آن جا بود (۲) بر سر راه کاروان های بازرگانی قرار داشت.
- ۹- ما در هر کجای ایران که باشیم اگر جهت **جنوب غربی** را پیدا کنیم رو به قبله ایستاده ایم.
- ۱۰- غار حرادر کجا قرار دارد؟ **در نزدیکی شهر مکه**
- ۱۱- پیامبر اسلام در چه مکانی به پیامبری مبعوث شد؟ **غار حرا**

۱۲- بعثت یعنی چه ؟ به برگزیده شدن پیامبر اسلام به پیامبری ؛ بعثت گفته می شود.

۱۳- در زمانی که مسلمانان به صورت مخفیانه اسلام می آوردند، آن ها برای انجام عبادت و دیدار با یکدیگر به کجا می رفتند ؟ **به دره ها و کوه های اطراف مکه**

۱۴- بعد از چند سال خداوند به پیامبر دستور داد تا دعوت خود را آشکارا کند؟ **۳ سال**

۱۵- وقتی خبر ظهور اسلام در مکه پیچید، کافران برای مقابله با اسلام چه اقداماتی انجام دادند ؟

الف) ابتدا سعی کردند با دادن پول و مقام به پیامبر او را از راه خدا بازدارند

ب) سپس پیامبر و پیروانش را آزار و اذیت و شکنجه می کردند تا از راه خدا بازگردند.

ج) تصمیم گرفتند با آنها قطع رابطه کنند و با مسلمانان خرید و فروش و ازدواج نکنند

۱۶- آزار و اذیت کافران به قدری زیاد بود که نهایتاً پیامبر به یارانش دستور دادند که به **حَبَشِه** هجرت کنند.

۱۷- چرا پیامبر و یارانش برای رهایی از دست آزار و اذیت کافران به حبشه هجرت کردند ؟

زیرا پادشاه کشور حبشه مردی عادل بود و مسلمانان می توانستند در آن کشور آزادانه زندگی کنند.

۱۸- پیامبر و یارانش مجبور شدند به مدت سه سال ؛ در دره ای در نزدیکی مکه به نام **شعب ابیطالب** زندگی کنند.

۱۹- پیامبر چگونه متوجه شد که عهدنامه توسط موریانه ها از بین رفته است ؟ **از جانب خدا آگاه شد**

۲۰- چه کسی از یاران پیامبر ، به کافران خبر داد که عهدنامه را موریانه خورده است ؟ **ابوطالب عموی پیامبر**

مدینه شهر پیامبر (ص)

- ۱- دومین مسجد مهم مسلمانان چه نام دارد؟ مسجدالنبی
- ۲- مسجدالنبی در شهر مدینه قرار دارد.
- ۳- نام قدیم شهر مدینه چه بود؟ یَثْرِب
- ۴- هجرت یعنی چه؟ به سفر پیامبر (ص) و یارانش از مکه به مدینه هجرت می گویند.
- ۵- مبداء تاریخ مسلمانان چه روزی است؟ روز هجرت پیامبر از مکه به مدینه
- ۶- وقتی می گوئیم امسال، سال ۱۳۹۵ است، یعنی چه؟
یعنی ۱۳۹۵ سال از هجرت پیامبر از مکه به مدینه گذشته است.
- ۷- حدوداً چند قرن از هجرت پیامبر از مکه به مدینه گذشته است؟ ۱۴ قرن
- ۸- نخستین کار پیامبر در شهر مدینه چه بود؟ ساختن مسجد و تشکیل حکومت اسلامی
- ۹- در زمان پیامبر (ص) و در شهر مدینه، مسجد محل انجام چه کارهایی بود؟
محل عبادت و نماز - مکانی برای آموزش و تربیت - داوری و حل اختلافات - مشورت و تصمیم گیری
درباره مسائل مهم
- ۱۰- منظور از جهاد در راه خدا چیست؟
به جنگ هایی که برای حفظ دین و دفاع از مسلمانان انجام می شود جهاد در راه خدا گفته می شود.

۱۱- مهم ترین جنگ های پیامبر را نام ببرید؟ **بدر - أُحُد - خَنْدَق (احزاب)**

۱۲- توضیح دهید مکه چگونه توسط مسلمانان فتح شد؟

از آنجایی که کافران دست از آزار و اذیت مسلمانان بر نمی داشتند ، سرانجام پیامبر با سپاه عظیمی به طرف مکه حرکت کرد. ابوسفیان سردسته مخالفان پیامبر در مکه با دیدن لشکر نیرومند مسلمانان متوجه شد که مقاومت و جنگ با آنان بیهوده است و اعلام کرد که مسلمان شده است . به دنبال او دیگر مخالفان دیگر نیز تسلیم شدند و به این ترتیب مسلمانان بدون جنگ و خونریزی مکه را فتح کردند.

۱۳- پس از فتح مکه ، اولین کاری که پیامبر کرد چه بود؟

وارد خانه کعبه شد ، بت ها را شکست و دستور داد که بر بام خانه کعبه اذان بگویند.

۱۴- پیامبر در چه سنی رحلت کردند؟ **۶۳ سالگی**

۱۵- آرامگاه پیامبر (ص) در چه شهری است؟

سوریه مدینه مکه کربلا

۱۶- آرامگاه پیامبر در کجای مدینه قرار دارد؟ **مسجدالنبی**

۱۷- چند مورد از خصوصیات پیامبر(ص) را بنویسید؟

مانند مردم عادی زندگی می کردند ؛ خانه، غذا و لباسشان ساده بود؛ کودکان را بسیار دوست داشتند هرگز خود را برتر از دیگران نمی دانستند.-؛ نسبت به مومنان مهربان و با دشمنان سرسخت بودند همواره با چهره خندان و خوش با مردم رو به رو میشد

دروس ۱۷ و ۱۸

سفر کربلا (۱) و (۲)

- ۱- کربلا کجاست ؟
کربلایکی از شهرهای کشورعراق است که ازایران به وسیله راه زمینی یا راه هوایی میتوان به آن سفر نمود.
- ۲- پایتخت عراق چه شهری است **بغداد**
- ۳- آرامگاه حضرت علی (ع) در کجا قرار دارد؟ **در شهر نجف در کشور عراق**
- ۴- حرم امام حسین (ع) و حضرت ابوالفضل (ع) در **کربلا** قرار دارد.
- ۵- یزید چگونه فردی بود ؟
او فردی فاسد و ستمگر بود و به طور آشکارا گناه می کرد و دستورهای اسلام را زیر پا می گذاشت.
- ۶- امام حسین (ع) در چه تاریخی در صحرای کربلا در برابر لشکر دشمن ایستادند ؟
در روز دهم محرم سال ۶۱ هجری
- ۷- امام حسین (ع) دلیل قیام خود را در کربلا چه بیان کردند ؟
فرمودند : من برای زنده نگه داشتن دین اسلام و امر به معروف و نهی از منکر قیام کرده ام.
- ۸- چرا امام حسین (ع) بر علیه حکومت یزید قیام کرد ؟
زیرا حکومت یزید حکومتی فاسد بود و یزید آشکارا گناه میکرد و قوانین اسلام را زیر پا می گذاشت.
- ۹- واقعه عاشورا چه نتایجی داشت ؟
- **خاندان بنی امیه را رسوا کرد و ظلم و فساد آن ها را آشکار کرد**
- **سرمشق خوبی برای قیام علیه ظالمان در طول تاریخ شد**

ایرانیان مسلمان حکومت تشکیل می دهند

- ۱- با ورود اسلام دوره ی جدیدی در تاریخ ایران آغاز شد و ایران جزء کشورهای اسلامی قرار گرفت.
- ۲- خاندان بنی عباس چگونه مردمی بودند ؟
یکی از گروه های ناراضی در برابر بنی امیه بودند که توانسته بودند در بین ایرانیان طرفداران زیادی پیدا کنند . آن ها می گفتند می خواهند با ظلم و ستم مبارزه کنند و انتقام خون امام حسین (ع) را بگیرند .
- ۳- ابومسلم خراسانی که بود و چه کرد ؟
فرمانده خاندان بنی عباس بود - او توانست سپاهیان بنی امیه را شکست دهد و خاندان بنی عباس را به حکومت ایران برساند.
- ۴- آیا خاندان بنی عباس به وعده های خود عمل کردند ؟
خیر ؛ آن ها نیز بعد از مدتی ستمگری خود را آغاز کردند و به دستورات اسلام توجهی نداشتند و امامان شیعه و پیروان آن ها را مورد اذیت و آزار قرار می دادند.
- ۵- به پیروان چه کسی سیاه جامگان می گفتند ؟ چرا ؟ به پیروان ابومسلم خراسانی - زیرا آن ها اغلب لباس سیاه می پوشیدند.
- ۶- مرکز اصلی حکومت بنی عباس کجا بود ؟ بغداد
- ۷- چرا بنی عباس اغلب وزیران خود را از بین ایرانیان انتخاب می کردند ؟ زیرا بنی عباس شیوه ی درست کشورداری را نمی دانستند.
- ۸- آل بویه چه کسانی بودند ؟ دشمن سرسخت خاندان عباسی بودند . که سرانجام یکی از فرماندهان آل بویه توانست بغداد را فتح کند و خلیفه عباسی را به زندان بیندازد . آل بویه و علویان پیرو مذهب شیعه بودند.

۹- کدامیک از حکومت های ایرانی به زبان فارسی اهمیت زیادی می دادند و شاعران و نویسندگان را تشویق می کردند؟ **سامانیان و صفاریان**

۱۰. فرمانروایان **آل بویه** و **طاهریان** به عمران و آبادی علاقه داشتند و از کشاورزان حمایت می کردند.

۱۱. ابوعلی سینا وزیر یکی از شاهزادگان **آل بویه** بود.

۱۲. در زمان **آل بویه** مراکز علمی شیعه گسترش یافت.

۱۳. چرا ایرانیان بنی عباس را به قدرت رساندند؟

زیرا آن ها وعده دادند می خواهند با ظلم و ستم مبارزه کنند و انتقام خون امام حسین (ع) را بگیرند .

۱۴. چرا مردم از حکومت بنی عباس ناراضی شدند؟

زیرا به وعده های خود عمل نکردند . و خود ظلم و ستمگری می کردند و امامان شیعه و پیروان آن ها را اذیت و آزار می کردند .

وزیران کاردان، شهرهای آباد

۱. ترکان چگونه مردمی بودند؟
مردمی بودند که در نواحی شمال شرقی ایران زندگی می کردند، آن ها به صورت قبیله ای زندگی می کردند و کار اصلی شان دامداری بود.
۲. سه حکومت ترک را در ایران نام ببرید؟ **غزنویان - سلجوقیان - خوارزمشاهیان**
۳. مشهورترین فرمانروای غزنوی چه کسی بود؟ **سلطان محمود غزنوی**
۴. مهمترین کار سلطان محمود غزنوی چه بود؟
مهمترین کار او لشکر کشی به هند بود - او در آن جا بت خانه ها را خراب کرد و گنج های فراوانی را به غارت برد و بعد به ایران بازگشت.
۵. پس از سلطان محمود غزنوی چه کسی به حکومت رسید؟ **پسرش : سلطان مسعود**
۶. در زمان کدام پادشاه سلجوقی، قلمرو سلجوقیان از شرق تا نزدیک چین و از غرب تا دریای مدیترانه گسترش یافت؟ **سلطان ملکشاه سلجوقی**
- ۷- در زمان سلطان ملکشاه، قلمرو سلجوقیان از شرق تا **نزدیک چین** و از غرب تا **دریای مدیترانه** گسترش یافت
۸. پایتخت سلطاه ملکشاه سلجوقی چه شهری بود؟ **اصفهان**
۹. یکی از وزیران مشهور سلجوقیان **خواجه نظام الملک توسی** بود.
۱۰. در کدام دوره زبان و ادبیات فارسی مورد توجه قرار گرفت؟

دردوره ی حکومت های ترک مخصوصا سلجوقیان

۱۱. مدارس نظامیه درچه دوره ای وبه دستورچه کسی ساخته شدند؟

دردوره ی سلجوقیان وبه دستوخواجه نظام الملک توسی

۱۲. حکومت خوارزمشاهیان چگونه تشکیل شد؟

پس از مرگ سلطان ملکشاه سلجوقی بین جانشینانش اختلاف افتاد و حکومت سلجوقی ضعیف شد و سرانجام یکی از فرمانروایان منطقه خوارزم آخرین سلطان سلجوقی راشکست داده و حکومت خوارزمشاهیان را تشکیل داد.

۱۳. مهمترین سلطان خوارزمشاهیان چه نام داشت و در زمان او چه اتفاقی افتاد؟

سلطان محمد خوارزمشاه نام داشت که در زمان او قلمرو ایران از شرق گسترش پیدا کرده و در نتیجه بامغول ها همسایه شد.

۱۴. حکومت خوتارزمشاهیان چگونه از بین رفت ؟ با حمله ی مغوله ها به ایران

۱۵. فردوسی درچه دوره ای زندگی می کرد و اثر معروف او چه نام دارد؟

دردوره سلجوقیان و شاهنامه اثر اوست.

درس ۲۱

کشورگشایان بی رحم

۱. مغولستان چگونه سرزمینی بود؟

سرزمینی در شرق ایران و شمال چین با آب و هوای سرد و خشک بود که قبایلش با کمبود غذا و برابری بودند. آنها مردمی بیابان گرد بودند که از راه غارت کاروان ها یا هجوم به دیگر سرزمین ها زندگی خود را می گذراندند

۲. در زمان سلطان محمد شاه چنگیز خان حاکم مغولستان بود .

۳. چنگیز که بود؟

حاکم مغولستان و مردی بسیار بی رحم و خشن بود. او ابتدا به چین حمله کرد و سپس برای تجارت با ایران تعداد بازرگان به ایران فرستاد.

۴. چه بهانه ای باعث شد چنگیز به ایران حمله کند؟ چنگیز تعدادی بازرگان به ایران فرستاد و وقتی آنها به اترار رسیدند غایر خان که حاکم آنجا بود آنها را دستگیر کرده و به سلطان محمد خبر داد که آنها برای جاسوسی آمده اند و باید کشته شوند و سلطان محمد نیز قبول کرد. سپس غایر خان دستور داد آنها را بکشند و اموالشان را تصاحب کنند. چنگیز وقتی از این امر مطلع شد از سلطان محمد خواست که غایر خان را به او تحویل بدهد ولی او نپذیرفت و به همین دلیل چنگیز به ایران حمله کرد .

۵. سلطان محمد در مقابل حمله مغولان چه کرد؟

او به جای ایستادگی فرار کرد و بدین ترتیب مغولان وارد هریک از شهرهای ایران که میشدند همه را می کشتند و همه جا را آتش می زدند و غارت می کردند.

۶. یکی از کسانی که در مقابل مغولان جنگید سلطان جلال الدین خوارزمشاه پسر سلطان محمد بود.

۷. چهل سال بعد از مرگ چنگیز ، نوه ی او به نام هلاکو خان دوباره به ایران حمله کرد و سپس به بغداد نیز لشکر کشید.

۸. حکومت عباسیان چگونه از بین رفت ؟

هلاکونوه چنگیز بعد از حمله به ایران به بغداد نیز حمله کرد و آخرین خلیفه عباسی را کشت و حکومت عباسیان را برانداخت.

۹. هلاکو چه سلسله ای را در ایران تشکیل داد و پایتختش کدام شهر بود؟
پایتختش شهر مراغه بود و سلسله ایلخانان را تاسیس کرد.

۱۰. تیمور که بود؟

او از فرماندهان بی رحم مغول بود که حدود ۱۶۰ سال بعد از حمله چنگیز توانست به ماورالنهر جاکم شود و مدعی بود که از بستگان چنگیز است.

درس ۲۲

بازسازی ویرانه ها

۱. جانشینان چنگیز، تیمور و..... چگونه رفتار میکردند؟
آنها تحت تاثیر عقاید و ادب ابروسوم ایرانیان قرار گرفتند و به تدریج مسلمان شدند و در آبادی ایران کوشیدند.

۲. خواجه رشیدالدین فضل الله همدانی که بود؟

از وزیران دانشمند دوره ایلخانان بود چندین کتاب نوشت و به دستور او بناهای زیادی چون مسجد، مدرسه و بیمارستان ساخته شد.

۳. خواجه نصیرتوسی که بود؟

ریاضی دان و ستاره شناس بزرگ و از مشاوران هلاکو بود که سعی داشت عادات زشت او از جمله وحشی گری هایش را تغییر دهد. به همت خواجه نصیرالدین توسی روضخانه ی مراغه تاسیس شد.

۴. شاهرخ که بود چه کرد؟

شاهرخ پسر تیمور بود ولی برخلاف پدرش، او مردی نیکوکار بود سعی داشت ویرانی های پدرش را جبران نموده و آباد کند.

۵. مسجد گوهرشاد مشهد به همت چه کسی ساخته شد؟ به همت گوهرشاد همسر شاهرخ (پسر تیمور)

۶. نام تعدادی از شاعران بزرگ ایرانی که در دوره مغول و تیموری بودند را بنویسید.

عطار نیشابوری، مولوی، سعدی و حافظ